

Pritožbo na poljedelsko ministerstvo je opustil, in bi bila najbrž brez vspeha.

To pa še ni vse. Kmet ni mogel plačati stroškov in so mu zarubili jedno od njegovih dveh krav in jo tudi na dražbi prodali. Drugo kravo je moral prodati, da je plačal davke in neke druge potrebščine in sedaj je uničen,

Ta dogodek kaže, kako škodljiva je za kmeta določba, da mora zavarovati svoja drevesa. Pomisliti je pri tem, da kmetov plot pri vrtu po zimi lahko podere vihar ali pa sneg. Res se govori, da na Češkem nekateri kmetje še ne marajo za premembo lovskega zakona, ker sedaj več dobe za lovske škode, kot bi jim sadje donášalo. Če je to res, ne vemo, a jako dvomimo. Če pa tudi češki kavalirji škode kavalirski plačajo, iz tega še ne sledi, da bi drugod bile dobre take določbe, kajti povsod posestniki lova škode tako kavalirski ne plačujejo, kakor kaže baš omenjeni dogodek.

Kmetijske raznoterosti.

Molženje krave do tega časa, da ima mleko, je škodljivo. Navadna krava zgubi mleko tri mesece, predno ima tele. Dobre krave mlekariče pa molzejo tudi tako dolgo, da imajo tele. Dobro pa jih ni tako dolgo molsti, ker se potem tele dobro ne razvije, ker se s tem krava oslabi in ker potem krava nima toliko mleka, kakor bi ga imela sicer. Zato naj se pa umetno ustavi mleko, ako ga tako krava ne zgubi. Od 12 tednov predno ima tele, dalje naj se vedno redkeje molze, sprva po drakrat, namesto trikrat na dan, potem pa jedenkrat na dan, nato pa jedenkrat na 36 ur, nato pa najedenkrat na 48 ur. Če se tako ravna, bode krava zgubila mleko. Pomolsti se pa krava mora vselej popolnoma. Nikakor ni dobro, ako se pušča mleko v vimenu.

Poučni in zabavni del.

Slovenska pesmarica.

Zdi se nam potrebno, prijatelje družbe sv. Mohorja še posebej opozoriti na jedno knjigo, ki začne to leto kot družbena knjiga izhajati. To je „Slovenska pesmarica“

Koliko vrednost ima pošteno petje za ves narod, kakor za posameznike, tega nam ni potreba tukaj razkladati. Omenimo le krasne besede našega nepozabnega škofa Antona Slomškega, katere je zapisal pred tri in štiridesetimi leti v svoji pesmarici: „Šola vesela lepega petja“. On pravi ondi: „Vesela pesen žalostno srce zvedri — mila pesen ohladi njegove rane. Lepa pesen je božji dar.“

Slovenci, v obče radi pojejo, toda naše krasne pesni so še vse premalo prodrle v sredino naroda. Pri poliču sladkega vinca ali omamljivega žganja res da marsikdo povzdigne svoj glas in zakroži kakšno pesmico, ali ne vprašajmo, kakšna je ta pesen. Čestokrat je prav nespodobna in nelepa. Zlasti ob jezikovnih mejah, v prvi vrsti na Koroškem, čujemo dostikrat mladeniče in tudi deklice prepevati take pesni. Namesto slovenskih pesnij pa se širijo tudi nemške. Ali temu se ne smemo čuditi. Saj

se otroci v šolah po Koroškem vadijo le nemške pesni popevati; slovenskih pesnij mili glas se žal ne sliši iz njihovega grla.

Pri tako žalostnih razmerah je pač opravičena želja vsakega rodoljuba, da se prej ko prej odstrani ta rana na sicer zdravem telesu slovenskega naroda, t. j., da se domača poštena pesen razširi med najširje sloje našega ljudstva. To so izkušali doseči pri nas naudušeni prijatelji slovenske pesni s tem, da so ustanovljali pevska društva, prirejali pevske veselice in tako širili slovensko petje v raznih krogih. Ali to se je godilo le bolj po mestih in trgih. Na deželi, med priprostim slovenskim narodom, pa se še niso dovolj razširila pevska društva. Le tu pa tam je kak naudušen rodoljub zbral vaške mladeniče in deklice, vadil jih v petju ter tako stvaril majhen pevski zbor. Taki pevski zbori se morajo med Slovenci pomnožiti; slovenska pesen mora dobiti tudi v najmanjši vasi svoje častno mesto. V tem smislu imajo naši učitelji in oni duhovniki, ki so zvedeni glasbeniki, pa tudi orgljarji mnogo lepega in zaslužnega dela med našim ljudstvom. Vsaka večja župnija bi naj imela svoj pevski zbor. Duhovnik ali učitelj ali drug izurjen pevec bi prevzel mesto pevovodje. Ob nedeljah in praznikih bi imeli po dosluženi službi božji skupno pevsko vajo, in tako bi se oživljale med našo odrastlo mladino ne le cerkvene, temveč tudi druge poštene domače pesni. Uspeh takih društev bi se kmalu pokazal; saj je vsakemu znano, kako blažilno vpliva na človeško srce lepa pesen.

Velika ovira in zadržek pri snovanju pevskih društev pa je bilo in je še zdaj med drugim tudi to, da je težko dobiti potrebnih muzikalij, t. j. tiskanih napevov z besedami vred. Res, da je mnogo pesnij in napevov izdala zaslužna naša „Glasbena Matica“ v Ljubljani, toda vse te skladbe so za naš priprosti narod predrage.

Marsikateri naudušen prijatelj slovenskega petja je morda že tu in tam na kmetih nameraval osnovati kako pevsko društvo, ali preveliki stroški so ga zavirali v njegovem namenu, in dobra misel je ostala neplodovita in mrtva.

To oviro hoče odstraniti „Slovenska pesmarica“, katero začne to leto izdajati družba sv. Mohorja. Uredbo te pesmarice sta prevzela znana naša glasbenika in skladatelja, g. župnik Jakob Aljaž na Dovjem (na Gorenjskem), in koncertni vodja „Glasbene Matice“ v Ljubljani, g. Matej Hubad. „Glasbena Matica“ sama je proti primerni odškodnini dovolila, da sme Mohorjeva družba vse, po „Glasbeni Matici“ izdane skladbe porabiti za svojo pesmarico.

„Slovenska pesmarica“ bode v treh ali štirih snopičih izšla, izmed katerih bode vsak okoli 200 strani v prav lični in praktični obliki obsegal. V letošnjem prvem snopiču bode našli skladbe raznih priljubljenih skladateljev, in sicer A) moške zборе, B) mešane zборе, in C) nabožne pesni. Med temi bode več prav lahkih, obče znanih četverospévov, ki ne bodo delali pevcem nobene, težave; a tudi za izvežbane pevske zборе je nekaj večjih

umetnih skladeb pridejanih, toda le take, ki so se že v izobraženih krogih udomačile. Pesmarica bode torej tako urejena, da bo služila omikanemu, kakor tudi priprostemu pevcu.

Pa tudi na tiste ude družbe sv. Mohorja smo se ozirali v tej pesmarici, ki ne poznajo sekiric ali nôt, in ki niso pevci. To pa smo dosegli s tem, da smo za vsako skladbo, ki je tiskana štiriglasno in ima med nôtami tudi besedilo (po jedno ali dve kitici), ponatisnili takoj spodaj vso pesen. Na ta način dobijo tisti udje, ki niso pevci, lepo zbirko slovenskih pesnij, in ta pesmarica jim bode služila kot nekak „cvet slovenskega pesništva“. V teh pesnih bodo našli veliko lepega, vzvišeneega blažilnega. Ker ima ta pesmarica namen, da nese plemenito slovensko pesen v najširje kroge slovenskega naroda, zato bodi tudi vsakega prijatelja slovenskemu petju sveta dolžnost, da širi in gladi tej pesmarici pot v najnižjo kočjo slovenskega seljana. Vsak pevec, bodi si mladenič ali deklica, vsak ud kakega slovenskega pevskega zbora, naj se že zaradi te pesmarice vpiše letos za Mohorjana, ako se še ni prej prišteval naši veliki družbi. S tem bodete slovenski pevci in pevke najbolje pokazali, kako visoko čislate plemenito pesen slovensko.

V Celovcu, dné 25. prosinca 1896. leta.

Dr. J. S.

Novice.

Deželni zbor kranjski.

V osmi seji dne 22. januarija prosi posl. Hribar za pojasnilo, kako to, da se govori poslancev objavljajo že v listih, če tudi stenografični zapisniki še niso izgotovljeni. Pojasni se, da dotične objave govorov, poslanci sami preskrbe. Posl. dr. Majaron opozarja predsednika finančnega odseka posl. Kluna na okoliščino, da so razprave finančnega odseka tajne in da torej o teh ne sme noben list nič objaviti. „Slovenec“ je pa nekaj tacega objavil in dotični predlog še po svoje zavil; načelnik finančnega odseka mora skrbeti, da se to ne zgodi več. — Dež. glavar Detela naznani, da je došel vladni načrt zakona, s katerim se dopolnuje § 13. zakona z dne 26. oktobra 1887., dež. zak. št. 2. iz l. 1888., o razdelbi skupnih zemljišč in o uredbi dotičnih skupnih pravic do uživanja in oskrbovanja. — Posl. Klun predlaga, naj se odsek za stavbeni red pomnoži s 3 člani, da bode sklepčen, ker je več članov bolnih. Se sprejme. — Posl. dr. Tavčar utemeljuje svoj in tovarišev samostalni predlog glede odpovedi carinske pogodbe z Ogersko. Govornik poudarja velik napredek Ogerske v zadnjih 25letih; ta napredek ima pa Ogerska zahvaliti le velikim ugodnostim, katere uživa na gospodarskem polju, dočim mora Avstrija vsled ogerske konkurence propadati Pravičnejša razdelba skupnih stroškov obeh državnih polovic je neobhodno potrebna. Konečno govornik poudarja, da se more pogodba skleniti le mirnim potom. — Posl. Povše utemeljuje svoj in tovarišev predlog glede carinske pogodbe z Ogersko. Govornik posebno poudarja veliko škodo sedaj obstoječe pogodbe za tostransko kmetijstvo Ogerska dela veliko konkurenco Avstriji zaradi obilih ugodnostij. — Posl. Klun utemeljuje samostalni predlog glede zopetne priklopitve žumberskega in marijindolskega okraja nekdanje granice k deželi kranjski. Govornik s zgodovinskimi fakti dokazuje, da sta ta

dva okraja že od nekdanj pripadala Kranjski. — Isti trije samostalni predlogi se odkažejo upravnemu odseku v pretres in poročanje. — Imenom finančnega odseka na to poročajo: Posl. dr. Žitnik o prošnji županstva Sv. Mihaela, okraja postojnskega glede podpore za napravo vodovoda in predlaga da se odstopi deželnemu odboru v rešitev. Sprejeto. — Posl. Murnik o prošnji podpornega društva za izpuščene kaznjence na Kranjskem in predlaga, da naj se dovoli 50 glđ. — Predlogu se pritrdi. — Posl. Klun o prošnji krajnega šolskega sveta v Starem Trgu pri Ložu za uvrstitev drugega učiteljskega mesta v II. plačilni razred. Prošnja se odstopi po priporočilu posl. Modica dež. odboru v daljno poslovanje. — Posl. Murnik o prošnji mestne občine črnomaljske za odpis ostalega posojila 4890 glđ. za zgradbo šolskega poslopja in predlaga, da se odkloni, ker bi se z uslišanjem napravil prenevaren precedens za druge slučaje. — Posl. dr. Tavčar toplo priporoča prošnjo in predlaga, naj se izroči deželnemu odboru v poizvedovanje in poročanje. Pri glasovanju se sprejme predlog finančnega odseka. Poročajo: Posl. Povše o prošnji županstva občine Kostelj, da deželni inženir stori potrebne priprave za napravo vodovoda in o prošnji županstva Videm in Podgora za napravo vodovoda. Posl. Pakiž priporoča prošnji. — Posl. dr. Papež o prošnji županstva v Drašičah za preložitve okrajne ceste Drašiče-Krmačina. Posl. Schweiger priporoča prošnjo. — Posl. Jelovšek poroča o prošnji županstva Gorenji Logatec, Hotedršica, Rovte in Planina, da se odkloni prošnja cestnega odbora Logaškega glede zgradbe ceste Dolenji Logatec-Rakek. Vse štiri prošnje se po predlogih omenjenih poročevalcev upravnega odseka izroče deželnemu odboru v rešitev oziroma poizvedovanje. — V odsek za stavbeni red se na novo volijo posl.; grof Leon Auersperg, dr. Majaron in dr. Žitnik.

V deveti seji dne 24. januarija utemeljuje posl. Hribar samostalni predlog glede ustanovitve deželne živinske posojilnice. Govornik poudarja važnost živinoreje za našega kmeta. Živinoreja je na Kranjskem kaj lepo razvita. Da bo živinoreja napredovala, je treba skrbeti, da je bo kmetovalec tudi v polni meri deležen. To se da doseči, če se ponudi kmetu prilika, zavarovati svojo živino zoper bolezni itd. Govornik priporoča, naj deželni odbor skrbno preštudira vprašanje o taki zavarovalnici in naj poroča v prihodnjem zasedanju. Ali naj se ustanovi deželna zavarovalnica ali privatna, katero bi dežela podprla jednokratnim prispevkom? Boljša bi bila na principu vzajemnosti ustanovljena privatna zavarovalnica. Kmetijska družba naj bi s pomočjo dežele ustanovila tako zavarovalnico. Gotovo bi tudi država ne odrekla svoje pomoči. Govornik poudarja, da se je treba z ustanovitvijo živinske zavarovalnice požuriti in opozarja, kako malo je še to zavarovanje razvito v Avstriji. V formalnem oziru predlaga govornik, naj se njegov predlog odkaže upravnemu odseku. Sprejeto. — Posl. dr. Žitnik utemeljuje svoj predlog glede ustanovitve dež. zavarovalnice proti požaru, toči in živinskim boleznim. Govornik poudarja, da le deželna, ne privatna zavarovalnica more prebivalstvu koristiti, dočim mu privatne škodujejo. Predlog se odkaže upravnemu odseku. — Imenom finančnega odseka poroča posl. Murnik o prošnji Alojzija Domicelja, učenca na vinarski in sadjarski šoli v Klosterneuburgu za podporo in predlaga, naj se priporočilno odstopi deželnemu odboru v rešitev. Sprejeto. — Posl. pl. Lenkh poroča o prošnji kmetijske podružnice v Velikih Lašičah glede podpore za povzdigo kmetijstva in predlaga naj se odstopi deželnemu odboru. Predlogu finančnega odseka se pritrdi. — Posl. Lenarčič poroča imenom upravnega odseka glede dovolitve priklad za cestne namene in predlaga: Deželni odbor se pooblašča, da onim okrajnim cestnim odborom, ki potrebščine odpadajoče na okrajni cestni zaklad leta 1897. ne bi mogli pokriti z 20% priklado na neposrednja davke, pri dokazani potrebi in na podstavi pravilno sestavljenega in podprtega